

BUCZKÓ DÓRA –
LENDVAI CSENGE

Lackfi Jánossal

Mikor játszott fontos szerepet életében a hite? Volt-e olyan helyzet, amikor nagyon fontos volt az, hogy hisz?

Egy francia pap azt mondta, a Gondviselés olyan, mint egy ejtőernyő, mindenkinek ott van a hátán, de aki nem nyitja ki, sosem veszi ezt észre. Én tizennyolc évesen, felnőtt megtérőként, valamivel az esküvőm előtt ismertem fel, hogy ez a csomag ott van a hátamon. Persze ne felejtjük az ezzel párhuzamos felfedezést sem: mármint hogy mindannyian zuhanunk, és mihelyt nem figyelünk az ejtőernyő-dologra, hanem magunktól próbálunk kapálózni, menekülni, akkor szabadesésünk folytatódik. Vagyis megtanultam, hogy folyamatosan a hit függvényében kell átgondolni minden napomat és tettemet, így próbálok élni azóta is. Megtapasztalom viszont, milyen könnyen rutinná válhat a hit, és távolodom el tőle a saját kényelmem szolgálatában. Rengetegszer menekülőre fogom, mint Jónás próféta, pontosan tudom, hogy Ninivébe kellene menni, és mégis valami furfangos fedezéket keresek inkább, szenvedélyt, függést, mely esetleg ártatlannak látszik, de a fontosabbtól (Istentől, a másiktól) mégis elvon. Szóval nem csak kegyes duma, hogy minden egyes reggel fel kell venni a keresztet!

Mint ötgyerekes apa milyen eszközökkel tudja átadni gyermekeinek a keresztény életszemléletet és a keresztény élet szépségeit?

A misére járás és az esti imádság fontos alapkövei közös hitéletünknek. Hirtelen megnőttek a gyerekek, a legidősebb huszonegy éves, a legkisebb tizenegy. Ezzel párhuzamosan éreztük, hogy a kicsi koruktól hagyományos esti imaalkalmak kiüresednek, pusztá szokássá válnak vagy a beszéd egész másfelé kalandozik. Félig-meddig bántuk csak, mert ilyenkor van mód beszélgetni, de az imaidőt mégiscsak felfalták a melléktémák. Úgyhogy egy ideje minden napnak van imafelelőse (kapóra jön, hogy heten vagyunk), aki saját ízlése szerinti zenét, szöveget, interjút, verset, képet hozhat, és irányítja a szokásos részek, a napi evangélium, a kötött imák, a hálaadás menetét is. A gyerekek örömeinkre nagyon komolyan veszik ezt, és sok szép élményt kaptunk már tőlük. Akinek persze éppen hullámvölgyben van a hite, és nem szívesen jön imádkozni, annak a döntését is tiszteletben tartjuk. Különben a hit szinte mindennel kapcsolatosan előkerül, beszéd tárgya, nem tartozik afféle szégyenlősségi zónába. A kertben nőtt karalábétól a pénzügyekig és a párválasztásig mindenhez hozzá tud szólni a Jóisten, már ha beengedjük gondjaink közé.

Mit gondol, hogyan lehetne a fiatalokat a hit felé terelni a modern világban, ahonnan kive-

Sokat segítene, ha mi, keresztények tudnánk változni, és kevésbé lennénk savanyúak, érzéketlenek, saját igazunkban megátalkodottak. Ha tudnék nyitottan közeledni a másikhöz, nem úgy, mint a farizeus, aki egy szempillantás alatt leméri egy képzeletbeli cols-

szett az, hogy keresztény életet élni jó?

tokkal, hogy az adott vámos mekkora bűnös, hiszen ezt is, azt is, amazt is tette... Hanem meghallgatva őt, érdeklődve sebzettségei iránt, saját nyomorult, belső küszködésem tudatában. Sokszor még saját családuknban sem tudunk felülkerekedni tetszési vágyunkon és hatalomvágyunkon, ezért eltitkoljuk gyengeségeinket, és kíméletlenül „rárepülünk” a másik hibáira. Márpedig ez nem egy vonzó kereszténység-kép a kívülállók számára. Nyitott, befogadó közösséggé kell lennünk, közel kell lépnünk a többi emberhez. Ez irgalmatlanul nehéz, pedig megéri.

Mindig közvetlen, vidám személyiségnek ismertük meg, honnan meríti az állandó jókedvét, optimizmusát?

No, megvannak azért a belső nyavalygásaim, hisztijeim, búskomorságaim, szívfájdalmaim, vívódásaim. Ha Jézusnak pokolra kellett mennie, akkor mi miért úsznánk meg? És ha elkerüljük a fájdalmakat, ha nem kelünk át rajtuk, mint a (vér)Vörös-tengeren, akkor féltő, hogy afféle fogyasztói véglények maradunk, a sok tuti cucctól észre se vesszük, hogy élünk. De persze életem jelentős részében, ha kis harcimat megküzdöttem, valóban jókedvű emberke vagyok, lányaimat halálra fárasztom szóvicceimmel, és legtöbb munkámat is, legyen az konyhabútor-készítés, írás, fellépés vagy műfordítás, nagy kedvvel, habzsolva végzem. Különösen fontosnak tartom, hogy az irodalommal kapcsolatban örömteli, jókedvű művekről is szó essék, mert sokszor az az érzésünk, mintha a magyar könyvben az összes verset ugyanaz a búbánatos szakállas bácsi írta volna. Nos, ennél jóval színesebb, izgalmasabb, elevenebb a kép.

Az Ön hivatása nem teljesen hétköznapi. Mennyire hat ez ki a mindennapi és a valósi életére, az istenkapcsolatára?

A sokféle, változatos feladat, utazgatás (évi kilencven-száz fellépés) mozgalmasabbá és kuszábbá is teszi az életem rendjét, mint amilyen egy nyolc órát dolgozó hivatalnoké. Bár manapság azért ritka, ahol ilyen patikamérlegen lenne kidekázva a munkaidő... Amúgy is rendszertelen alkat vagyok, tehát meg kell küzdenem a rendszer istenkapcsolatért. Sok mindennel próbálkoztam, a zsolozsmától a belső imáig, a rózsafüzértől a lectio divináig, mind-mind egy-egy korszakot jelentettek. Amúgy persze az irodalomért is meg kell küzdenem, ha nem akarok szenteltvízzel hígított valóságot ábrázolni, de azt se szeretném, ha a hit kimaradna írásaimból.

Mikor és honnan jött rá, hogy írói pálya a hivatása? Ebben mennyire segítette a hite?

A választásban semennyire. Nem vallásos családban nőttem fel, de valami mélyről jövő istenhit volt bennem, igaz, volt közvetlen rokon, aki erről le akart beszélni. Azt azonban inkább csak homályosan éreztem, mit is keresek, mit is vár tőlem az Isten. Mire a katolicizmust választottam, a szakmámban már elindultam. Mindamellet szavakkal dolgozom, és mint bármely emberi tevékenységhez, ehhez is elkel a Szentlélek sugalmazása. Van valami megfoghatatlan abban, ahogy a holt betűcsoportok energiái egyszerűen összeadódnak, sugárzani kezdenek. Persze ezekkel a mágikus pillanatokkal nem sokra megyünk, ha nincs bennünk a szakmai eljárások begyakorlásához szükséges alázat. Aki rövidtávúfutó szeretne lenni, gyúr-

jon fel magára száz kiló izmot, úgy álljon oda a benga állatok mellé, különben nem sokra megy az (amúgy Isten-adta) tehetségével.

Őn a magyar nyelvvél, szavakkal dolgozik nap mint nap. Hite megélésében szakmája talán az imádkozáshoz áll a legközelebb. Az Istennel való beszélgetés során előjön-e írói kreativitása? Szokott-e esetleg versekben imádkozni?

Annyi típusú imádság után és mellett most egy ideje Jézus-naplót vezetek, úgyhogy a mesterségem a legváratlanabb módon jött segítségemre. Számítógépen levelezek Jézussal, még ha ez személytelennek is tűnhet. Számomra viszont eleven tapasztalat, hiszen sok kedves ismerőssel is napi email-váltásban állok. A túlzott irodalmiaskodást a naplóban igyekszem kerülni, mert ha sokat vacakolnék a szövegek kidolgozásán, az már nem az Istenről szólna, hanem az írásról. Nyersen sem hagyom ugyanakkor a szöveget, hiszen az sem én lennék. Volt egy korszakom, mikor nagyon szigorú voltam magammal, ha „páváskodni”, irodalmazni kezdtem Isten jelenlétében, hiszen ez afféle gyerekes tetszeni vágyás, melyen ő úgyis átlát. Ma már elnézőbb vagyok, ha jön egy metafora, egy ötlet, megragadom, de igyekszem nem elmerülni a tetszelgésben. És van például egy imaformám, amikor végtelenített dicsérő vagy kérő zsolnárokat gyártok szóban, ekkor viszont szinte örömet lelem a leleményességben, igyekszem a világ egyes részleteit minél színesebben az Úr lába elé hordani.

Volt esetleg olyan fordulópont, ahol az élete gyökeresen megváltozott és ebben hite is részt vett?

Ó, hát hogyné, életem alapvető döntése egy időben jött a megtéréssel. Húszévesen lettem elsóáldozó, mégpedig az esküvőmon, amikor feleségül vettem huszonhárom éve hű társamat, Julit. Ez minden későbbit meghatározott, azt, hogy sok gyermekünk lett, azt, hogy reménytelen helyzetekben számtalanszor hagyatkoztunk örült módon a Gondviselésre, és miközben mindenki a fejét fogta vagy minket szapult a rossz döntésünk miatt, egyszeriben minden megoldódott. Kinyílt az ejtóernyő. Váratlan és érthetetlen módon kölcsönt kaptunk többször is, vagy az ölünkbe pottyant egy-egy díj, ösztöndíj, és tovább tudtunk lépni. Hinni kellett abban, minden józan számolgatás ellenére, hogy ebből az amúgy nem túl jól fizető szakmából el tudom majd tartani a családot, pedig ez csak a Jóisten matematikája szerint való esély. És a lelkiekben is mindig megérkezett az, amire szükségünk volt. Ha berozsdásodtunk, kétségbeestünk, megfogyatkoztunk hitünkben, mindig jött valaki, aki feltöltött bennünket, vagy akin nekünk kellett segíteni, és így ráébredtünk, hogy vannak nálunk rosszabb helyzetben lévőök.

Ismertebb személyként költészete mellett személyisége is fontossá vált az emberek számára. Előfordult-e olyan, hogy konfliktusba keveredett személyes nézetei, vallás/hite miatt valakivel?

Viták voltak természetesen, és mindaddig, amíg ez el nem mérgesedik, nincs is vele semmi baj. Ha valaki nagyon köti az ebet a karróhoz, meghúzok egy határvonalat, mert a terméketlen, esetleg sebző huzavonának nincs sok értelme. Volt egy-két barátunk, aki részben a hitünk diktálta életforma miatt távolodott el tőlünk, de olyanok is, akiket ez vonzott hozzánk. Nem hívő barátaim, ismerőseim nagy része egészséges kíváncsisággal, nyitottsággal áll a hittemhez, talán mert nem szeretném azt fegyvernek használni, és mert engem is érdekel, ki miért gondolkodik másként. Egy kedves

barátunk mesélte, hogy mikor megtért, nagyon félt, mit szólnak korábbi, inkább liberális szellemű barátai a hírhez. Egyiküknek egy könyvesboltban beszélt erről, mire az illető rábökött egyik könyvemre, és azt mondta: ez az ürge is keresztény, emiatt ő elhiszi, hogy ez nem rossz dolog. Nagyon megrendített a dolog, ez valami kiérdemelhetetlen bizalom. No meg elvakult hívő olvasóhoz is volt szerencsém, sajnos, aki nem érti a humort, hozzá van szokva az édeskés tanmesékhez, és kifejezetten átkokat szórt rám és családomra Isten nevében. Ezt azonban ellensúlyozza a rengeteg kedves, lelkes, hívő és nem hívő olvasói visszajelzés.

Köztudott, hogy az írás mellett a fényképezés is foglalkoztatja. Milyen témák érdeklik Önt a fotózás során? Van-e esetleg hittel kapcsolatos ezek között?

Fotósnak lelkes amatőr vagyok, bár nagyon élvezem csinálni, és volt már néhány kiállításom is. Mindamellet a fotó az időről szól, és az időről szóló beszédből nagyon nehéz kihagyni Istent. Illetve nyugodtan kihagyhatjuk, akkor is benne marad. Az egész világ Isten órásboltja, idő lüktet a gyíkok torkában, a bolygók és atomok táncában, a sejtek szaporodásában, a szél lengette füvekben, a szálló porban, a hullámzó vízben, a korhadó és az évgyűrűsödő fában. Úgyhogy bármit fotózok, Isten fotózhatatlan arcát próbálom elkapni egy bögrében, egy rohadt almában, egy rozsdás kerti lapátban vagy egy fenyőtobozban.

Ön 2013-ban elnyerte a Prima Primissima díjat. Hogyan fogadta ezt a megtiszteltetést? Milyen érzés átvenni ezt az igen nagydíjat?

Fiatalon kaptam meg, úgyhogy mindenképpen összegzésre készítettem. Muszáj volt tudomásul vennem, hogy nem kell feltétlenül mérgezett egéreként szaladgálnom, minden feladatba ész nélkül belevetni magam, nyugodtan felhagyhatok a nagy bizonyítási kényszerrel. Hiszen már sok mindent leraktam az asztalra. Tizenhét év után a tanítást is abbahagytam, hogy többet foglalkozhassak az írással. Kicsit nyugodtabb azóta az életem, meg persze izgalmasabb is, mert új távlatok bomlottak ki előttem. Varázsfuvola-librettót írtam, ovis-ménzás verseskönyvet, kötetnyi minimesét, és egy felnőtteknek szóló regényen dolgozom. Meg persze fatárolót barkácsolok, szőlőt metszek, szekrényt alakítok át, van sok beszélgetés idehaza, bár sosem elég, egészóval tevékenykedem. Nem a nyugdíjra várok...

ADVENTI KÖNYVVÁSÁR

Karácsonyig könyveink 20–50% kedvezménnyel vásárolhatók meg.

Megvásárolható vagy megrendelhető a Vigilia Kiadóhivatalban és a honlapunkon:

1052 Budapest, Piarista köz 1. IV. em. 420.

Telefon: 36-1-317-7246; 36-1-486-4443; Fax: 36-1-486-4444;

E-mail: vigilia@vigilia.hu; Honlap: www.vigilia.hu